

"Harmonisation of insolvency law at EU level : Note of the European Parliament, 2010" https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/ipol-juri_nt2010419633_en.pdf

Heemann F. The Insolvency Law of Central and Eastern Europe: Lithuania, INSOL Europe.

Nunez-Lagos, A. "Harmonisation and the Brexit effect" *Eurofenix*, Summer (2016).

Omar, P. "European Insolvency laws: Convergence or Harmonisation?" *Eurofenix*, Spring (2012).

Omar, P. "European Insolvency Law Harmonisation: The idea that has dared to speak its name" *Eurofenix*, Spring (2016).

Re Cheyne Finance plc [2008] EWHC 2402 (Ch), [2008] BCC. The German Federal Supreme Court Decision 24.05.2005 IX ZR 123/04.

Wessels, B. *Harmonisation of Requirements for Insolvency Holders on a European level, Festschrift fur Bruno M. Kubler zum 70 Geburtstag*, Munchen: Verlag C.H. Beck oHG, 2015.

Wee, M. S. "Understanding commercial insolvency and its justification as a test for winding up" (2015).

УДК 352

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕФОРМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

© 2018 ВАТАМАНЮК-ЗЕЛІНСЬКА У. З., ФІКОВСЬКА М. Ю.

УДК 352

Ватаманюк-Зелінська У. З., Фіковська М. Ю. Європейський досвід реформ місцевого самоврядування

Мета статті – дослідити та проаналізувати процес децентралізації та деконцентрації влади країн Європи, визначивши ефективно можливі напрямки його запровадження в Україні. Проаналізовано результати впровадження реформи адміністративно-територіального устрою в Україні. Зокрема, розглянуто динаміку утворення нових об'єднаних територіальних громад і наповнення місцевих бюджетів за рахунок власних надходжень. Обґрунтовано актуальність використання досвіду європейських країн, який передбачає два етапи децентралізації. Вони базуються, по-перше, на передачі всіх повноважень у сфері бюджетних послуг органам місцевого самоврядування; по-друге, на забезпеченні фінансової самостійності цих органів місцевої влади. Удосконалення процедури прийняття управлінських рішень на різних рівнях державної влади запропоновано здійснювати насамперед шляхом проведення консультацій з інститутами громадянського суспільства.

Ключові слова: децентралізація, євроінтеграція, місцеве самоврядування.

Рис.: 2. Бібл.: 16.

Ватаманюк-Зелінська Уляна Зеновіївна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри державних та місцевих фінансів, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: watamanyuk@ukr.net

Фіковська Марта Юрївна – магістр, кафедра державних та місцевих фінансів, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: marta_fikovska@ukr.net

УДК 352

UDC 352

Ватаманюк-Зелінская У. З., Фиковская М. Ю. Европейский опыт реформ местного самоуправления

Цель статьи – исследовать и проанализировать процесс децентрализации и деконцентрации власти стран Европы, определив эффективно возможные направления его применения в Украине. Проанализированы результаты внедрения реформы административно-территориального устройства в Украине. Рассмотрена динамика образования новых объединенных территориальных общин и наполнение местных бюджетов за счет собственных поступлений. Обоснована актуальность использования опыта европейских стран, который предусматривает два этапа децентрализации. Они базируются, во-первых, на передаче всех полномочий в сфере бюджетных услуг органам местного самоуправления; во-вторых, на обеспечении финансовой самостоятельности органов местной власти. Усовершенствование процедуры принятия управленческих решений на разных уровнях государственной власти должно осуществляться прежде всего путем проведения консультаций с институтами гражданского общества.

Ключевые слова: децентрализация, евроинтеграция, местное самоуправление.

Рис.: 2. Библ.: 16.

Ватаманюк-Зелінская Уляна Зеновьевна – доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры государственных и местных финансов, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

E-mail: watamanyuk@ukr.net

Фиковская Марта Юрьевна – магистр, кафедра государственных и местных финансов, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

E-mail: marta_fikovska@ukr.net

Vatamaniuk-Zelinska U. Z., Fikovska M. Yu.

The European Experience of Local Government Reforms

The article is aimed at researching and analyzing the process of decentralization and deconcentration of the European countries' authorities, determining the efficient possible directions of its application in Ukraine. The results of implementation of the reform of administrative-territorial structure in Ukraine were analyzed. The dynamics of formation of new joint territorial communities and filling of local budgets at the expense of own proceeds were considered. The relevance of the experience of European countries, which provides for two stages of decentralization, is substantiated. They are based, firstly, on the transfer of all powers in the sphere of budget services to local governments; secondly, on ensuring the financial independence of local authorities. Improvement of the managerial decision-making process at different levels of government should be carried out primarily through consultations with the civil society institutions.

Keywords: decentralization, European integration, local self-government.

Fig.: 2. Bibl.: 16.

Vatamaniuk-Zelinska Uliana Z. – Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of State and Local Finances, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: watamanyuk@ukr.net

Fikovska Marta Yu. – Master, Department of State and Local Finance, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: marta_fikovska@ukr.net

Сьогодні Україна знаходиться на стадії подальшого вдосконалення системи державного управління. Тому дослідження проблем системи територіального управління на державному рівні і шляхи їх вирішення розглядаються як важлива складова сучасних економічних перетворень, особливо враховуючи розвиток політичного діалогу між *нашою країною* і *Європейським Союзом*. За умови проведення територіальної реформи в Україні – вивчення і використання досвіду інших держав є необхідною умовою успішного реформування її адміністративно-територіального устрою. Зокрема, з'ясування об'єктивних закономірностей і основних принципів централізованого та децентралізованого управління має допомогти нашій державі уникнути багатьох помилок і складнощів на шляху вироблення і формування сучасної моделі управління, заснованої на поєднанні різних ступенів централізації і децентралізації у сфері реформування адміністративно-територіального устрою.

Проблематику децентралізації в системі органів державної та місцевої влади різних країн світу, в тому числі і Європи, досліджували багато вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема: В. Борденюк, О. Бориславська, Я. Брюкнер, І. Грицяк, Х. Зоу, А. Лелеченко, М. Лендъел, Ч. Тієбут, С. Юдъмаз і ін. Результати досліджень наслідків реформ у системі місцевого самоврядування, з огляду на розвиток євроінтеграційних процесів, висвітлюють наукові праці І. Корецького, В. Куйбіди, Ю. Куца, В. Мамонової, Н. Нижник, С. Серьогіна, Ю. Шарова та ін. Проте, зважаючи на реформи адміністративно-територіального устрою, які започатковані у нашій країні, необхідні дослідження, що враховуватимуть позитивні надбання європейського досвіду у цій сфері та можливість застосування окремих із них також в Україні.

Американський дослідник Ч. Тієбут наголошував на тому, що децентралізоване виробництво товарів, робіт і послуг краще відповідає потребам громадян, ніж централізоване планування [1]. Процеси децентралізації на етапі свого започаткування базувалися на передачі максимально можливого обсягу повноважень на місцевий рівень, передусім у сфері бюджетних послуг. У процесі розвитку децентралізаційних процесів акцент був перенесений на зміцнення фінансової самостійності місцевих влад, зменшення навантаження на центральні уряди, в окремих випадках – на розширення обсягу повноважень виконавчих органів місцевого самоврядування [2, с. 22].

В. Борденюк зазначає, що система взаємовідносин органів місцевого самоврядування та органів державної влади пов'язана з деконцентрацією і децентралізацією. На думку автора, ефективність функціонування місцевої системи управління впливає на зв'язок децентралізації та деконцентрації влади, співвідношення функцій та компетенції органів влади, їхній розподіл за функціональними та галузевими принципами [3].

В Європейському Союзі діють особливі принципи права, що поширюються як на наднаціональному рівні права й управління, так і на правову та державно-

управлінську системи в державах – членах ЄС. З цього приводу І. Грицяк зазначає, що основна причина полягає в тому, що кожній окремій державі досить важко дотримуватися різних стандартів і процедур: одних – для національного законодавства, інших – для законодавства ЄС. Тому з часом національні інституції запроваджують позитивний досвід ЄС у застосуванні та дотриманні національного законодавства і законодавства Європейського Союзу, адаптуючи його до своїх умов [4, с. 27].

С. Іфмаз у 1999 р. вивів гіпотезу про те, що саме децентралізація має позитивний вплив на підвищення темпів економічного зростання в будь-якій державі: федеративній чи унітарній [5]. Пояснити цю ситуацію спробували Я. Брюкнер [6] та Х. Зоу [7], які обґрунтували, що позитивні наслідки децентралізації усуваються наявністю корупції та порушеннями податкового законодавства.

О. Бориславська стверджує, що децентралізація є доволі складним поняттям, яке можна розкривати через його вплив на адміністративно-територіальний устрій держави та систему органів публічної адміністрації, розподіл між ними функцій, повноважень і фінансових ресурсів. Децентралізація означає такий спосіб визначення та розмежування завдань і функцій, за якого більшість із них передається з рівня центральних органів на рівень нижчий і стає власним завданням і повноваженням органів цього рівня [8].

Децентралізаційні реформи місцевого самоврядування у країнах Центральної та Східної Європи стали елементами постсоціалістичних трансформацій. В основу процесу децентралізації як країн ЄС-15, так і країн-кандидатів на членство в ЄС були покладені принципи, що визначають функціонування всієї системи публічного управління: побудова громадянського суспільства, ефективність, прозорість, відкритість і підзвітність функціонування органів влади, гнучкість та субсидіарність [9, с. 11; 10, с. 24].

Мета статті – дослідити та проаналізувати процес децентралізації та деконцентрації влади країн Європи, визначивши ефективно можливі напрямки його запровадження в Україні.

Децентралізація – це передача значних повноважень і бюджетних ресурсів від державних органів влади органам місцевого самоврядування, яка відбувається таким чином, щоб якомога більше повноважень отримали ті органи влади, які ближче до споживачів бюджетних послуг: адже саме так ці повноваження можна реалізувати найуспішніше. Децентралізація – закономірна реформа, якщо країна обирає шлях прогресу. Наприклад Польща, Словаччина, Литва, Латвія, Естонія, а також скандинавські країни – усі вони пройшли через таку реформу, що дало поштовх до розвитку галузей їх національної економіки, соціального розвитку цих країн і особливо їхніх сільських територій.

Проста та переконлива мова цифр: до початку реформи адміністративно-територіального устрою в Україні 92 % сільських громад проживало менше 3000 жителів, майже 11 % сільських тери-

торіальних громад мали менше 500 жителів. Водночас у понад 50 % сільських громад дотаційність складала понад 70 %, 483 територіальні громади взагалі на 90 % утримувалися за рахунок дотацій [11].

Загалом українці дотримуються демократичних цінностей, принципу народовладдя, оскільки. У нашій державі у 2014 р. було ухвалено базові нормативні документи, окреслено перспективне бачення реформи територіально-адміністративного устрою та місцевого самоврядування, що й створило передумови для реальних кроків децентралізації, свідками якої ми стали вже в 2015 р. Проте у процесі реалізації реформи виникає декілька головних проблем, а саме:

- ✦ непослідовність нормативного забезпечення. Не прийняті зміни до Конституції, що «підвищує» прийняття багатьох важливих нормативних актів;
- ✦ нові кадри, нестача знань, брак відповідальності. До складу місцевого самоврядування прийшло багато активних людей, які є новачками у владі та потребують знань «з нуля». Та й для досвідчених представників самоврядування, які опинилися в нових умовах, навчання та консультативна допомога не будуть зайвими. Так, наприклад, потребують роз'яснення деякі юридичні питання, пов'язані з діяльністю нових об'єднаних громад.

Одним із чинників, які спричиняють неузгодженість дій органів влади, є складність і багатоплановість реформи, концепція якої вимагає узгоджених дій з боку різних міністерств і відомств – зокрема Міністерства освіти та науки, Міністерства соціальної політики, Міністерства охорони здоров'я тощо. Наразі з'явилися позитивні зрушення в такій координації, але про справжню зваженість у роботі говорити однозначно передчасно.

Станом на січень 2018 року в Україні об'єднано 699 громад, з яких 159 громад, які сформувалися в 2015 році – вже показали реальні успіхи в об'єднанні, відповідальності і реалізації перспективних проектів. Наразі 3,6 млн сільського населення вже проживає в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ). *Загалом в ОТГ, включаючи міське населення, проживає 6,0 млн мешканців 14,3 % від загальної кількості населення України*) ще очікує об'єднання в громади понад 9 мільйонів. Динаміку створення об'єднаних громад в Україні відображено на рис. 1.

Щодо фінансових ресурсів ОТГ, то з кожним роком їх бюджети зростають, що відображає рис. 2.

Українська концепція реформи децентралізації за формою має відповідність із польською. Базовою одиницею там є гміна – місто, містечко чи кілька сіл, аналогом нашого району є повят. Великі міста Варшави прирівнюються у правах з повітом, і окремі райони в таких містах є окремими гмінами. Повіти об'єднані в воєводства. Першим кроком децентралізації у Польщі було створення гмін – територіальних громад. Гміною може бути місто, село, кілька сіл або район міста. Основні повноваження та фінансові ресурси у Польщі перебувають на рівні гмін. Саме громадам слід надати можливість вирішувати питання свого розвитку. Громади самі повин-

Кількість об'єднаних територіальних громад

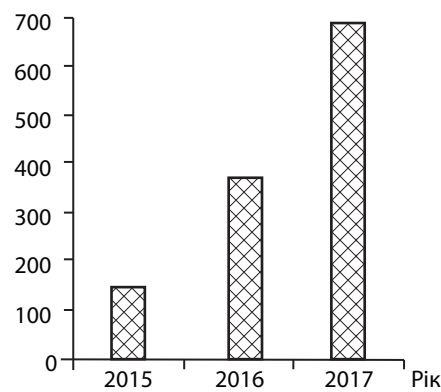

Рис. 1. Динаміка створення ОТГ [11]

Млрд грн

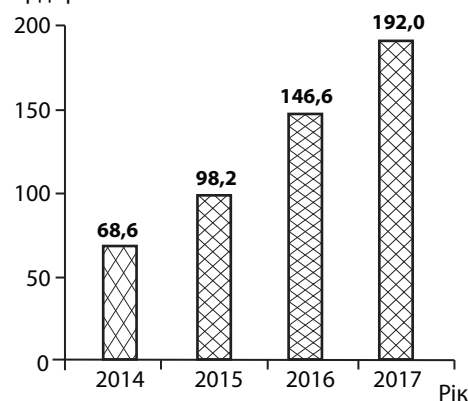

Рис. 2. Динаміка надходжень власних доходів до місцевих бюджетів України, млрд грн [11]

ні ухвалювати рішення, як їм розвиватися: вирубувати зелені зони та будувати багатоповерхівки, давати дозвіл на розвиток хімічної промисловості чи розвивати зелений туризм. Більшість коштів, зібраних на території гміни у вигляді місцевих податків (податок на нерухомість, земельний і екологічний збори), залишаються у місцевому бюджеті. Але це не означає, що громади цілком утримують себе самі: дуже важливим фактором є субвенції з бюджету ЄС. Скажімо, у 2014 р. у бюджеті Варшави було заплановано 13 млрд злотих доходу; з цієї суми 2 млрд злотих – субвенції від ЄС. За гроші від єврофондів всі адміністративні одиниці створюють транспортну та соціальну інфраструктуру в країні [12].

Другий крок був спрямований на вищі рівні: повіти та воєводства. Так, з 1999 року в Польщі існувало 16 воєводств замість 49 [13]. Польський досвід, яким можна скористатися в Україні за напрямом укрупнення територіальних громад, дасть змогу сформувати самодостатні територіальні громади, які володіли б відповідними матеріальними, фінансовими ресурсами й об'єктами соціальної інфраструктури, необхідними для ефективного виконання покладених на їх органи завдань і функцій чи покращити якість надання адміністративних, соціальних, громадських послуг населенню громад.

Отже, місцевим розвитком громади зможуть опікуватися тоді, коли в їх розпорядженні будуть фінанси, комунальне майно та земля, а податкові джерела мають бути закріплені за громадами і не підлягати щорічному перерозподілу. Так, ремонт доріг, облаштування дитсадків, лікарські послуги треба передати на рівень громад, звертаючи увагу на те, що передача повноважень може проходити лише у взаємозв'язку з іншими реформами, причому в деяких сферах єдиний шлях – це створення нових інституцій.

Також потрібно зверну увагу на досвід Німеччини реформування адміністративно-територіального устрою. Так, реформа в Німеччині проведена ще в 70-х роках і в кожному районі із своїми особливостями. Наприклад, район Тутлінгейн має 135 тис. населення, і в ньому функціонують 35 громад, які різні за територію та чисельністю. Велика кількість їх з чисельністю, меншою за 5 тис. Цікавим є ще той факт що ця земля до 40-х років була досить бідною, а після проведення реформи є другою за об'ємом зібраних податків. Часто-густо невеликі громади здійснюють амбіційніші проекти, ніж великі міста. Так, річний бюджет цих громад коливається від 11 до 15 млн євро. Порівняно з нашими реаліями тільки 15 % ПДФО залишається на місцях у бюджетах і ПДФО є другим за валовим доходом податком. Основний податок громад – податок з бізнесу, тобто малий і середній бізнес є вирішальним фактором муніципального розвитку. Отже, співпраця бізнесу та місцевої влади є визначальною. Система профтехосвіти, наприклад, фінансується державою та бізнесом і передбачає повну працевлаштованість студентів-випускників [14]. Крім того, зазначимо чіткий розподіл обов'язків між районними, федеральними та муніципальними структурами, в той час коли в Україні функціональні обов'язки обласних і районних адміністрацій подеколи дублюються із повноваженням обласних і районних рад.

Щодо освітніх послуг, то реформи, які позитивно зарекомендували себе у Німеччині, наприклад щодо початкової середньої освіти, яка фінансується на рівні бюджетів територіальних громад (окрім ліцеїв і гімназій, бо це районний рівень), найближчим часом у рамках освітньої реформи чекають свого впровадження і в Україні.

Якщо у Німеччині медицина фінансується за рахунок страхових внесків громадян, і діє багато приватних клінік, то в Україні про позитивні надбання медичної реформи, яка б відповідала європейським стандартам забезпечення громадян якісними медичними послугами, наразі говорити ще рано.

Зазначимо можливість співпраці територіальних громад в Україні, що обумовлюється договірними відносинами, можливість якої визначається законодавчо. Проте наразі співпрацює невелика кількість громад, а договори передбачають співфінансування лише місцевих інфраструктурних, а не інвестиційних проектів. На противагу – досить сильно розвинене муніципальне співробітництво у Німеччині, де спільними проектами громад можуть стати навіть створення технопарків.

Франція почала свої реформи децентралізації, юридично будучи вкрай унітарною державою з сильною бюрократією. Сьогодні і система державної влади, і система державного управління, і весь державний механізм ґрунтуються на засадах і принципах децентралізації. Такий підхід до проблеми децентралізації публічного управління у Франції, на наш погляд, є реальним способом забезпечення реалізації конституційного принципу, проголошеного у статті 2 Конституції Французької Республіки – «правління народу по волі народу і для народу» [15].

Можна також стверджувати, що французькі реформи є свідченням упровадження європейського принципу субсидіарності, відповідно до якого «центральна адміністрація залишає за собою тільки ті функції, що мають загальнонаціональний характер, або ті, що згідно з законодавством не можуть бути делеговані на місця» [16].

Про успіх реформи свідчить той факт, що приклад децентралізації, поданий Францією, виявився затребуваним у багатьох країнах Європи, таких як Польща, Португалія, Греція та ін. Деякі країни наділили місцеві органи влади ще більшими, ніж французи, повноваженнями. Децентралізоване управління, якщо тільки для цього забезпечені необхідні засоби й умови, показало себе набагато практичнішим, ніж централізоване. Вагому роль у цьому відіграла фінансова самостійність місцевих громад, коли місцеві податки практично повністю акумулюються в регіональних бюджетах, а державний бюджет лише в деяких випадках, головним чином для реалізації широкомасштабних програм, надає регіонам підтримку. Ідеї фіскальної автономії щодо формування регіональних бюджетів з податків, що збираються на місцях і залишаються в місцевому бюджеті, а не за рахунок вливань з центру, міцно прижилися на Європейському континенті.

ВИСНОВКИ

Отже, незважаючи на протиріччя різних моделей місцевого самоврядування в усій Європі, очевидна зацікавленість міжнародних організацій з питань місцевого самоврядування в об'єднанні зусиль з розроблення загальних підходів у здійсненні регіональної та місцевої політики, що свідчить про перспективи встановлення загальноєвропейських стандартів у сфері місцевого самоврядування [17].

Пройшовши довгий шлях розвитку та запровадження, децентралізація доволі швидко посіла вагоме місце в розвитку економіки провідних країн світу. І незважаючи на те, що кожна із цих країн застосовує свої методи та засоби для забезпеченості відкритості, ефективності та доступності механізму державного управління, – децентралізація має позитивний вплив на макроекономічну стабільність держави. Проте в Україні на сьогодні все ще потребують удосконалення процедури прийняття управлінських рішень, також є необхідним проведення консультацій з інститутами громадянського суспільства у сфері діяльності уряду та інших представницьких органів демократії. Те, що євроінтеграційний курс нашої держави у сфері децентралізації є ви-

правданим, свідчить той факт, що країни ЄС виявляють зацікавленість щодо можливостей об'єднання зусиль і співпраці у сфері покращання організації місцевого самоврядування в Україні, а це веде до підвищення дієвості децентралізаційних реформ. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Tiebout C. M.** A pure theory of local expenditures. *Journal of political Economy*. 1956. Vol. 64. P. 416–424.
2. Основы Европейской хартии местного самоуправления : метод. пособие / под ред. В. А. Черникова. М. : Б. и., 2000. 108 с.
3. **Борденюк В.** Децентралізація державної влади і місцевого самоврядування: поняття, суть та форми (види). *Право України*. 2005. № 1. С. 21–25.
4. **Грицяк І.** Принципи права Європейського Союзу і концепція адміністративної реформи в Україні. *Збірник наукових праць НАДУ*. 2005. Вип. 1. С. 25–34.
5. **Yifmaz S.** The Impact of Fiscal Decentralization on Macroeconomic Performance // *National Tax Association Proceedings of the Ninety-second annual conference (Atlanta, Georgia, 1999)*. Atlanta : [s. n.], 1999. P. 251–260.
6. **Brueckner J.K.** Fiscal Decentralization in Developing Countries: The Effect of Local Corruption and Tax Evasion. *Annals of Economics, and Finance*. 2000. № 1. P. 1–18.
7. **Tiebout C. M.** A pure theory of local expenditures. *Journal of political Economy*. 1956. Vol. 64. P. 416–424.
8. **Москаленко О. М., Бориславська О. М., Заверуха І. Б.** Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Київ : Центр політико-правових реформ, 2012. 212 с.
9. **Лелеченко А. П.** Децентралізація в системі державного управління в Україні: теоретико-методологічний аналіз : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01. Київ, 2006. 18 с.
10. **Лендьял М. О.** Функціонування місцевої демократії у постсоціалістичних суспільствах Центральної і Східної Європи : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02. Львів, 2011. 36 с.
11. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. URL: <http://decentralization.gov.ua/mainmonitoring>
12. **Ємельяненко Д.** Децентралізація в Україні і в Європі: де місцева влада бере гроші і куди вони йдуть. URL: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/decentralizaciya-v-ukraine-i-v-evrope-gde-mestnaya-vlast-beret-dengi-i-kuda-oni-idut-650344.html>
13. **Шейко Ю.** Децентралізація: чи врахує Україна європейський досвід? URL: <http://www.dw.com/uk/децентралізація-чи-врахує-україна-європейський-досвід/a-18370575>
14. **Ванзуряк Г.** Децентралізація в Німеччині та її результати за 40 років вражає. URL: <http://buknews.com.ua/page/hryhorii-vanzuriak-detsentralizatsiia-v-nimechchini-ta-ii-rezultaty-za-40-rokiv-vragaie.html>
15. Constitution de la France du 4 octobre 1958 – Version consolidée au 01 décembre 2009. URL: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006071194>
16. Diererichs Olivier, Luben Ivan. La déconcentration. Paris : Presses Universitaires de France, 1995. 127 p.
17. **Лозовська Л. І.** Механізми взаємодії місцевого самоврядування країн Європейського Союзу з наднаціональними структурами. URL: http://www.rusnauka.com/26_NII_2009/Gosupravlenie/52135.doc.htm

REFERENCES

- Bordeniuk, V. "Detsentralizatsiia derzhavnoi vlady i mistseve samovriaduvannia: poniattia, sut ta formy (vydy)" [Decentralization of state power and local self-government: concept, essence and forms (types)]. *Pravo Ukrainy*, no. 1 (2005): 21–25.
- Brueckner, J. K. "Fiscal Decentralization in Developing Countries: The Effect of Local Corruption and Tax Evasion" *Annals of Economics, and Finance*, no. 1 (2000): 1–18.
- "Constitution de la France du 4 octobre 1958 - Version consolidée au 01 decembre 2009" <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006071194>
- Diererichs, O., and Luben, I. *La deconcentration* Paris: Presses Universitaires de France, 1995.
- Hrytsiak, I. "Pryntsyby prava Yevropeiskoho Soiuzu i kontsepsiia administratyvnoi reformy v Ukraini" [Principles of European Union law and the concept of administrative reform in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats NADU*, no. 1 (2005): 25–34.
- Lelechenko, A. P. "Detsentralizatsiia v systemi derzhavnoho upravlinnia v Ukraini: teoretyko-metodolohichniy analiz" [Decentralization in the system of public administration in Ukraine: theoretical and methodological analysis]: *avto-ref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr.* : 25.00.01, 2006.
- Lendel, M. O. "Funktsionuvannia mistsevoi demokratii u postsotsialistychnykh suspilstvakh Tsentralnoi i Skhidnoi Yevropy" [Functioning of local democracy in post-socialist societies of Central and Eastern Europe]. *avto-ref. dys. ... d-ra polit. nauk* : 23.00.02, 2011.
- Lozovska, L. I. "Mekhanizmy vzaiemodii mistsevoho samovriaduvannia krain Yevropeiskoho Soiuzu z nadnatsionalnymy strukturamy" [Mechanisms of interaction of local self-government of the European Union with supranational structures]. http://www.rusnauka.com/26_NII_2009/Gosupravlenie/52135.doc.htm
- "Monitorynh protsesu detsentralizatsii vlady ta reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia" [Monitoring the process of decentralization of power and reformation of local self-government]. <http://decentralization.gov.ua/mainmonitoring>
- Moskalenko, O. M., Boryslavska, O. M., and Zaverukha, I. B. *Detsentralizatsiia publichnoi vlady: dosvid ievropeiskykh krain ta perspektyvy Ukrainy* [Decentralization of public authority: experience of European countries and prospects of Ukraine]. Kyiv: Tsentr polityko-pravovykh reform, 2012.
- Osnovy Yevropeyskoy khartii mestnogo samoupravleniya* [Fundamentals of the European Charter of Local Self-Government]. Moscow, 2000.
- Sheiko, Yu. "Detsentralizatsiia: chy vrakhuie Ukraina yevropeyskyi dosvid?" [Decentralization: Will Ukraine Take European Experience?]. <http://www.dw.com/uk/децентралізація-чи-врахує-україна-європейський-досвід/a-18370575>
- Tiebout, S. M. "A pure theory of local expenditures" *Journal of political Economy* vol. 64 (1956): 416–424.
- Vanzuriak, H. "Detsentralizatsiia v Nimechchini ta ii rezultaty za 40 rokiv vrazhaie" [Decentralization in Germany and its results over 40 years are impressive]. <http://buknews.com.ua/page/hryhorii-vanzuriak-detsentralizatsiia-v-nimechchini-ta-ii-rezultaty-za-40-rokiv-vragaie.html>
- Yemelianenko, D. "Detsentralizatsiia v Ukraini i v Yevropi: de mistseva vlada bere hroshi i kudy vony idut" [Decentralization in Ukraine and in Europe: where the local authorities are making money and where they go]. <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/decentralizaciya-v-ukraine-i-v-evrope-gde-mestnaya-vlast-beret-dengi-i-kuda-oni-idut-650344.html>
- Yifmaz, S. "The Impact of Fiscal Decentralization on Macroeconomic Performance" *National Tax Association Proceedings of the Ninety-second annual conference*. Atlanta, 1999. 251–260.